

OROSZ András

**Adatok a Vargyas-szoros
kabócafaunájának
(Homoptera: Auchenorrhyncha)
ismeretéhez**

(Kivonat)

2002. októberben közel egy hetes kutatást végeztünk Kovászna és Hargita megye határán, a Vargyas-patak szurdok völgyében és környékén. Az igazi kabócák rendjéből 5 család 47 genusának 65 fajt lehetett a begyűjtött anyagból kimutatni. Az eredmények közül kiemelendő az *Anaceratagallia austriaca* előfordulása, mely első adat a Kárpát-medencére nézve. Ezen a fajon kívül további négy faj új Románia faunájára nézve (*Edwardsiana avellanae*, *E. spinigera*, *E. staminata*, *Ribautiana alces*). A hidegre fordult időjárás miatt a kabócafauna már lecsökkent, illetve telelőre vonult, a teljes fauna ismeretéhez további beható vizsgálatra lesz szükség, legalább havonta egy-egy hetes terepmunka, áprilistól októberig.

*

A Székely Nemzeti Múzeum és a Magyar Természettudományi Múzeum közös kutató-programján belül 2002. októberében közel egy hetet töltöttünk kollégáimmal a Kovászna és Hargita megye határterületét átszelő Vargyas-patak környezetében és a szurdok völgyet körülölelő Észak-Persányi-hegység vonulatain. Négyen folytattunk más-más rovarrendekre kiterjedő kutatómunkát, elsőnek említtem vendéglátónkat, KOCs Irénke ormányosbogár-kutatót, a SzNM osztályvezetőjét, majd következnek múzeumi kollégáim, CSŐSZ Sándor myrmekológus és KASSAI Ferenc lepidopterológus. Jőmagam az igazi kabócák (Homoptera: Auchenorrhyncha) rendjét felölölő gyűjtőmunkát folytattam, ugyan-

akkor mindnyájan igyekeztünk minél szélesebb spektrumra kiterjedő rovaranyagot befogni. Jelen dolgozat csupán a fenti rovarrend begyűjtött anyagának feldolgozásából származó eredményeket tárgyalja, de úgy gondolom, hogy a jövőben követi még több közlemény, mely a terület faunáját elemzi majd más rovarrendek vonatkozásában.

A terület kabócafaunája az eddigiekben szinte alig volt kutatva, az erdélyi kabócafauna alapvetésében (HORVÁTH, 1897) egyetlen közeli adat van, a Baróti-medencéből „Baróth” említéssel, az *Opsius stactogalus* Fieber, 1866 fajnál. Ugyanígy a későbbiekben publikáló CANTOREANU közleményei sem tartalmaznak a területre vonatkozó utalásokat.

Az 1930-as években több gyűjtő- és kutatóút irányult a két megye (Kovászna és Hargita) területére, ezek közül az 1934-es érintette a Vargyasi-szurdok környékét, azonban ezeken elsődlegesen geológiai célú vizsgálatok folytak. A jelentésekből kitérni, hogy rovargyűjtés is történt, a kabócafaunával viszont senki sem foglalkozott.

Hosszú, több évtizedes időszak kihagyása után szórványosan újra történtek itt rovargyűjtések, a bogárfauna kutatását célul kitűzve. Ezekből néhány példány gyakori kabóca került be a vizsgált anyagba.

Az előzmények ismeretében a rendelkezésre álló rövid időszak alatt igyekeztünk felkeresni minden jellegzetes biotopot a területen. A kabócák többségét a területet jól ismerő KOCs Irénkével együtt gyűjtöttük be, ezért a fajok ismertetésénél külön nem írom ki a gyűjtő nevét, csak ha valamelyik faj példányai kollégáim által lettek befogva.

A területet bejárva általában fűhálózással és a lombozatot kopogtatva gyűjtöttünk a Vargyas-patak melletti mocsárréteken, legelőkön, valamint a környező erdők aljnövényzetén és koronaszintjében. Külön érdekességet jelentett a szurdok völgy fölötti kopár foltok sziklagyepéről előkerült példányok elemzése. Muzeológus kollégáim talajcsapdát is üzemeltettek, ezekből is előjött néhány ritka faj, kis egyedszámban. Ezeknél a gyűjtők nevét kiírom: leg. CSŐSZ S. és KASSAI F.

* *Acta (Siculica)* 2006/1, T3, Sf. Gheorghie, Sporturilor 8A, RO-520085

** Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest, BAROSS 13, H-1088, orosz@zoo.zoo.nhmus.hu

Sajnos a fénycsapda alkalmazása sikertelen volt, a hidegre fordult időjárás este leállította a rovarok repülését, a többi módszerrel is csak a meleg déli és kora délutáni órákban tudtunk eredményt elérni.

Alábbiakban megadom az alkalmazott rövidítések magyarázatát, ezek nagyrészt azokra a biotopokra vonatkoznak, ahol gyűjtéseket folytattunk:

VL: a Vargyas-patak völgyében található legelők.
VM: a patak melletti mocsárrétek, ezek jobbára a völgy kezdetén vannak.

VEK: a szurdokvölgyet övező erdők koronaszintje (kismértékben az aljnövényzet is ide tartozik, mint gyűjtési hely).

VSZ: a szurdokot övező hegyoldalak nagyrészt sziklagyepvel borított kopár foltjai.

VT: a szurdok környéki erdőaljban lerakott talajcsapdák anyaga.

Hím példányok jelölése: M (male), nőstény példányoknál: F (female).

A fajok rendszertani sorrendjéhez NAST (1972) palearktikus katalógusát használtam fel, ettől csupán egy-két esetben tértem el, amennyiben ezt nevezéktani változás szükségessé tette.

A kimutatott fajok ismertetése

FULGOROMORPHA

Delphacidae

Kelisia pallidula (Boheman, 1847); M, F; VL.
Stenocranus minutus (Fabricius, 1787); M, F; VL, VSZ.
Conomelus lorifer ssp. dehnelti Nast, 1966; M, F; VM.
Laodelphax striatellus (Fallén, 1826); M, F; VL, VM, VSZ.
Ditropsis flavipes (Signoret, 1865); 1F; VM.
Delphacodes venosus (Germar, 1830); M, F; VL.
Dicranotropis hamata (Boheman, 1847); M, F; VL.
Florodelphax leptosoma (Flor, 1861); M, F; VM.
Ribautodelphax albostrigatus (Fieber, 1866); 1M; VL.

Tettigometridae

Tettigometra impressopunctata Dufour, 1846; M, F; VM, VT.

Issidae

Issus sp. (lárvák); VEK.

CICADOMORPHA

Cercopidae

Lepyronia coleoptrata (Linnaeus, 1758); 1F; VT.
Neophilaenus campestris (Fallén, 1805); M, F; VL.
Aphrophoraalni (Fallén, 1805); 1F; VT.
Philaenus spumarius (Linnaeus, 1758); M, F; VL, VM.

Cicadellidae

(A családon belül csupán a két legnagyobb genus- és fajszámot tartalmazó alcsalád nevét írom ki.)

Agallia brachyptera (Boheman, 1847); 2F; VSZ.
Anaceratagallia austriaca Wagner, 1955; M, F; VSZ, VT. – A faj ezidáig csupán Ausztriából, Németországból, az észak-olasz hegyekből és Svájcban volt ismert. A most előkerült kis sorozat újdonság a Kárpát-medencére, egyben Románia és Erdély faunájára is.
Anaceratagallia ribauti (Ossiannilsson, 1938); M; VL.
Anaceratagallia venosa (Fourcroy, 1785); 1M; VL.
Idiocerus stigmatalis Lewis, 1834; F; VL.
Cicadella viridis (Linnaeus, 1758); M, F; VL, VM, VT.

Typhlocybinae

Erythria montandoni (Puton, 1880); M, F; VEK.
Emelyanoviana mollicula (Boheman, 1845); M, F; VM, VL, VSZ (leg. CSÓSZ S. és KASSAI F.).
Forcipata citrinella (Zetterstedt, 1828); M, F; VEK, VM.
Empoasca decipiens Paoli, 1930; M; VL.
Empoasca solani (Curtis, 1846); M; VL, VM.
Empoasca vitis (Göthe, 1875); 1M; VL.
Chlorita paoli (Ossiannilsson, 1939); M; VL, VM.
Fagocyba cruenta (Herrich-Schäffer, 1838); M; VEK.
Edwardsiana avellanae (Edwards, 1888); 1M; VEK. – Előfordulása a környező országokban ismert, Románia és egyben Erdély faunájára ez az első adat.
Edwardsiana frustrator (Edwards, 1908); 1M; VEK.
Edwardsiana spinigera (Edwards, 1924); 1M; VEK. – Románia és egyben Erdély faunájára új adat.
Edwardsiana staminata (Ribaut, 1931); 1M; VEK. – Románia és egyben Erdély faunájára új adat.
Linnavuoriana sexmaculata (Hardy, 1850); 1M; VM.
Ribautiana alces (Ribaut, 1931); 1M; VEK. – Románia és Erdély faunájára nézve hiánypótló új adat.
Eupteryx alticola Ribaut, 1936; M; VL.

Eupteryx atropunctata (Goeze, 1778); M, F; VM, VT.
 Eupteryx aurata (Linnaeus, 1758); 1M; VL.
 Eupteryx collina (Flor, 1861); F; VL.
 Eupteryx immaculatifrons (Kirschbaum, 1868); 2M;
 VL, VM.
 Eupteryx vittata (Linnaeus, 1758); M, F; VL.
 Zyginiidia pullula (Boheman, 1845); 1F; VL.
 Zygina flammigera (Fourcroy, 1785); M; VEK.
 Arboridia disjuncta (Ribaut, 1931); 1M; VEK.
 Arboridia parvula (Boheman, 1845); M, F; VEK.
 Arboridia velata (Ribaut, 1952); 1M; VEK.

Deltocephalinae

Macrosteles laevis (Ribaut, 1927); M, F; VL.
 Deltocephalus pulicaris (Fallén, 1806); M, F; VL,
 VSZ.
 Anoplotettix fuscovenosus (Ferrari, 1882); 1F; VEK.
 Hardya tenuis (Germar, 1821); M, F; VSZ, VT.
 Cicadula persimilis (Edwards, 1920); M, F; VL.
 Cicadula quadrinotata (Fabricius, 1794); M, F; VL,
 VM.
 Pithyotettix abietinus (Fallén, 1806); 1F; VEK.
 Laburrus handlirschi (Matsumura, 1908); 2F; VSZ
 (leg. CSŐSZ S. és KASSAI F.)
 Conosanus obsoletus (Kirschbaum, 1858); F; VM.
 Streptanus aemulans (Kirschbaum, 1868); 1F; VSZ.
 Arocephalus languidus (Flor, 1861); M, F; VSZ.
 Psammotettix cephalotes (Herrich-Schäffer, 1834);
 2M; VSZ, VT.
 Psammotettix confinis (Dahlbom, 1850); M, F; VL.
 Errastunus ocellaris (Fallén, 1806); F; VL.
 Turrutus socialis (Flor, 1861); M, F; VL, VSZ.
 Jassargus flori (Fieber, 1869); 1M; VL.
 Jassargus obtusivalvis (Kirschbaum, 1868); M, F;
 VSZ.
 Arthaldeus pascuellus (Fallén, 1826); M, F; VL, VM.
 Arthaldeus striifrons (Kirschbaum, 1868); M, F; VL.

Néhány szóban összefoglalom az eredményeket. Az igazi kabócák rendjéből 5 család 47 genusának 65 fajt tudtam a begyűjtött anyagból kimutatni. Az eredmények közül ki kell emelnem az Anaceratagallia austriaca előfordulását, mely igazi, nem várt meglepetés volt, első adat a Kárpát-medencére nézve. Ezen a fajon kívül további négy faj került elő, melyek Románia faunájára újak (Edwardsiana avellanae, E. spinigera, E. staminata, Ribautiana alces). A kapott fajszám szerénynek mondható, viszont figyelembe kell vennünk azt, hogy október első

dekádjában történt a mintavételezés, és a hidegre fordult időjárás miatt a kabócafauna már lecsökkent, illetve telelőre vonult. A teljes fauna ismeretéhez további beható vizsgálatra lesz szükség, legalább havonta egy-egy hetes terepmunka, áprilistól októberig. Bár most sok közönséges fajt, melyek feltételezhetően ott élnek a területen, nem sikerült kimutatni, mégis úgy érzem, hogy a fenti adatok jó alapot képeznek a terület kabócanépességének megismeréséhez.

Végezetül őszinte köszönetünket nyilvánítom a Székely Nemzeti Múzeumnak, ezen belül KOCS Irénkének a munkánkhoz nyújtott önzetlen segítségért, valamint DEMETER Jánosnak, a Kovászna megyei tanács elnökének, közbenjárásáért, és Vasile PRAHOVEANU úrnak a kellemes szálláskörülmények biztosításáért.

Irodalom

1. HORVÁTH, G. (1897): **Hemiptera**. – *Fauna Regni Hungariae*. III.: 45–57.
2. LOGVINENKO, V. N. (1975): **Fulgoroidea**. – *Fauna of Ukraina* 20: 1–287.
3. NAST, J. (1972): **Palaeartic Auchenorrhyncha (Homoptera), an annotated checklist**. PWN – Polish Scientific Publishers, Warszawa, 550 pp.
4. NAST, J. (1987): **The Auchenorrhyncha (Homoptera) of Europe**. – *Annales Zoologici* 40: 535–661.
5. RIBAUT, H. (1936): **Homoptères auchenorrhynques. I. (Typhlocybiidae)**. – *Faune de France* 31: 1–228.
6. RIBAUT, H. (1952): **Homoptères auchenorrhynques. II. (Jassidae)**. – *Faune de France* 57: 1–474.
7. WAGNER, W. (1955): **Neue Mitteleuropäische Zikaden und Blattflöhe (Homoptera)**. – *Entomologische Mitteilungen, Hamburg* 6: 171, 190.

(A családnevek majuszkulás kiemelését, leszámítva a fajleírókat, kötetyszerkesztési szempontok indokolták. **Szerk. megj.**)

**Date asupra faunei de cicadine
(Homoptera:
Auchenorrhyncha) din zona
Defileului Vârghişului
(Rezumat)**

În octombrie 2002 am efectuat o cercetare de aproape o săptămână la limita județelor Harghita și Covasna, în Defileul Vârghişului și în zona învecinată. Dintre Auchenorrhyncha (Homoptera) am reușit să punem în evidență prezența în zonă a 47 genuri, 65 specii. De subliniat apariția speciei *Anaceratagallia austriaca*, prima mențiune a speciei în Bazinul Carpatic. Alte 4 specii sunt noi pentru România (*Edwardsiana avellanae*, *E. spinigera*, *E. staminata*, *Ribautiana alces*). Din cauza temperaturii scăzute în perioada cercetată fauna de homoptere s-a diminuat deja sau a intrat în hibernare. Pentru cunoașterea întregii faune ar fi nevoie de cercetări lunare, cel puțin de câte o săptămână, între aprilie și octombrie.

**Data to the Cicads
(Homoptera:
Auchenorrhyncha)
of the Vargyas (Vârghiș) Gorge
and its Environs
(Abstract)**

The presented data of Homoptera (47 genus, 65 species of cicads) were collected by the research workers in October 2002. The data of *Anaceratagallia austriaca* is the first for the Carpathian Basin. 4 species are new species of the Romanian Fauna (*Edwardsiana avellanae*, *E. spinigera*, *E. staminata*, *Ribautiana alces*). The knowledge of the whole fauna of cicads of the area demand monthly researches between April and October.

